

САМООЦЕНКА

на научните приноси

на доц. д-р Славия Бърлиева във връзка с конкурса за заемане на академичната длъжност "професор"(ДВ. бр. 36 от 27.04.2018 г.)

Настоящата самооценка се отнася до трудове, публикувани след хабилизацията ми в периода 1998-2018

Като доцент по латинска палеография и специалист по латинските кирило-методиевски извори и след хабилизацията си продължих работа по основния си проект в КМНЦ – подготовка на изданието на латинските извори за Кирил и Методий.

Археографските проучвания, насочени към изследване на паметниците на култа към св. Климент, папа Римски, като продуктивен източник за кирило-методиевски текстове, дадоха повече от очаквания резултат – **открих неизвестна латинска творба в рими от 12 в.**, посветена на император Лудвиг Немски и св. Климент, съдържаща славословие за Константин-Кирил – в знаменитата и нередко споменаваната в кирилометодиевистиката Казаурийска хроника, където обаче тази поема е останала незабелязана поради особеното си разположение върху вътрешните полета на кодекса. Това е и единственият нов латински кирило-методиевски извор, освен открития от Пол Девос предговор към латинското житие с пренасяне на мощите на римския светец, издирен през последното столетие. Този старинен паметник потвърждава неколкостранно доказваната от мен теза, че най-стария слой на западната кирило-методиевска традиция е свързан преди всичко с почитта към Климент Римски, чийто мощи светите братя донасят в Рим (вж. публикации 1, 2 и 3*)(означените с * цифри са поредните номера от списъка Анотации на публикациите по настоящия конкурс – файл 2-BarlievaAnotacii)

Работата ми с ръкописните колекции на европейските библиотеки донесе и други открития. Беше издирена **най-старата известна досега латинска проповед за Кирил и Методий (4)**, както и две останали незабелязани **служби** за светците, инкунабул и старопечатна книга – мисали на Оломоуцкия и Пражкия диоцез. (5). Публикувах втория препис на Списъка на българските архиепископи – ръкопис от ГИМ, Москва, правейки сравнение с единствения известен досега препис от Парижката национална библиотека. Освен този паметник, публикувах и аналитично описание на ръкописа, който го съдържа – важно свидетелство за развитието на каноничното право (6, 7). Работата в Архива на президента на

Чешката република донесе интересно доказателство за манипулирането на архивни материали още през Средновековието – с цел доказване притежанието на частица от мощите на св. Кирил (в 9).

През изминалия период работата ми с изворите придоби известна културно-антропологична окраска – чрез **темата за идентичностите**, обединяваща и публикациите, които представям като заместващи хабилитационен труд. В тази перспектива кирило-методиевската традиция е много продуктивен обект за изследване и е задълбочено разработвана по отношение на българските ѝ прояви, но това не се отнася до интерпретирането на западните ѝ компоненти. В поредица от няколко статии, посветени на националната идентичност, проследих развитието на различни мотиви, свидетелстващи за култа към Кирил и Методий и неговото "присвояването" от различни общности, в различни епохи от формирането на славянските нации, когато към общите културни характеристики като език, обичаи, етнически произход се прибавя и кирило-методиевската традиция. В тези изследвания явленията се представят не само чрез паралели в славянските общества (10, 11), но и за първи път в контекста на общоевропейски културни феномени от Средновековието (22).

От гледна точка на темата за инструментализирането на кирило-методиевската традиция за нуждите на различни доктрини, свързани с налагане на идентичност – народностна, държавна, църковна, културна – особено важни са елементите на богослужбения култ. Те са представени в няколко мои публикации, обобщаващи въпроса за **латинските служби** и въвеждащи нови материали за тях, включително една втора римувана служба (5, 8, 12, 14- част, 15-част, 27, 28). Към изследването на паметниците, обслужващи култа на Светите братя, принадлежи и моят най-значим принос към кирило-методиевистиката – елогиумът за Константин – Кирил в Казаурийската хроника (1,2, 3).

Мощите като структурен елемент на култа бяха предмет за задълбочено изследване в моята работа през последните години (в съавторство с Александър Наумов). Надграждайки основополагащата студия на Леонард Бойл по темата за мощите на св. Кирил, ние включихме нови, неизвестни материали в нейното проучване – инвентарните списъци на съкровищницата на пражката катедрала "Св. Вит", показващи "дописването" на доказателства за наличието на Кирилови мощи там; публикувахме и една неизвестна служба за тяхното откриване (9,19).

Присъствието на **Светите братя в църковната йерархия** е елемент, който за първи път разгледах чрез паралел между византийски и латински паметници

(10, 11, 19). На техния авторитет се позовава гръцкият Списък на българските архиепископи (6), който поставя "Методий, рожден брат на свети Кирил Философ", начело не само на "Моравия Панонска", но и на Охридската архиепископия. В подобен аспект е използван кирило-методиевския мотив в латинските митрополитски хроники Списък на моравските архиепископи и Списък на Оломоуцките архиепископи.

Интересен пример за използването на кирило-методиевската традиция за подкрепяне на държавна политика, който изследвам напоследък, са **честванията на празника на св. Кирил и Методий през XVIII в.** във Виена, след като маркграфство Моравия става част от земите на австрийската корона. Тези чествания са описани в тогавашния виенски "държавен вестник", чиито съобщения успях да свържа с печатните неделни проповеди от дворцовата църква "Св. Михаил". За първи път текста на една от тези проповеди беше публикуван в съвременно издание, а на публикуването на целия корпус от около 70 проповеди ще бъде посветена работата ми през следващите 2 години (17,18,20).